

Discurs de Resposta d'Andreu Mas i Colell com a col·legiat de Mèrit*

Moltes gràcies al Col·legi d'Economistes per aquesta distinció a un modest economista acadèmic i també a Xavier Calsamiglia per les seves, excessives, paraules. N'ha fet un gra massa.

És natural que valorem especialment l'aprovació dels qui tenim a la vora i, per tant, per mi, la del col·lectiu dels economistes catalans m'és especialment grata.

No sé si aquest és l'últim i desesperat intent perquè em faci membre del Col·legi. Suposo que no, però de tota manera permeteu-me prometre que a partir d'ara seré un membre que pagui la quota puntualment.

No faré, amb aquestes paraules improvisades, una dissertació acadèmica. Diré, doncs, només unes breus paraules. Com a principi d'organització l'exposició seguirà un fil temporal i biogràfic.

Vaig estudiar a Barcelona del 62 al 66, a la Central (estic d'acord amb el professor Estapé que aquest no és un nom gaire feliç, sobretot perquè sembla que l'altra Universitat és perifèrica). Aquells anys foren difícils, però la Universitat d'aquells temps tenia algunes virtuts. Permeteu-me que n'anomeni tres:

Primer, hi havia per part dels estudiants un gran esperit de debat i discussió i unes ganes enormes d'aprendre. Recordo que cinc mesos després d'entrar a la Universitat ja havia llegit llibres de Galbraith, de Sweezy, de Baran, de Dobb, etc.; després, molt ràpidament, vingueren els clàssics.

En segon lloc, hi havia biblioteques que eren suficients. Jo sempre hi vaig trobar el que buscava, des dels clàssics del marxisme als de l'economia matemàtica. Recordo que el meu primer contacte amb el llibre de Debréu (*Theory of Value*) va ser una referència de peu de plana en un llibre de Koopmans. El vaig cercar a la biblioteca de la Facultat, i hi era.

La tercera virtut eren uns quants professors. Permeteu-me que no doni noms. Sens dubte me'n deixaria algun. Potser podria resumir els

meus sentiments donant testimoniatge del que ja és traspasat, de Manuel Sacristán. D'ell vaig aprendre moltes coses. Algunes, el temps les ha fetes evolucionar, d'altres requereixen una fermesa moral que aquell home tenia, però que no té tothom. Però n'hi ha una que m'agrada creure que he mantingut fins ara, i és la passió pel rigor intel·lectual i per l'expressió precisa.

No sóc pas llicenciat per Barcelona sinó per Valladolid. Hi ha, a Catalunya, com una mena de confraria de llicenciats per Valladolid. Aquests dies he vist a una revista una petita biografia de la Mercè Sala i, segur, sortia que era llicenciada per Valladolid. També em sembla haver-ho llegit a la biografia de Carles Gasòliba (ja veieu que en dia d'eleccions vull ser equànime). Els joves es poden preguntar que què hi donaven a Valladolid. Em temo que si no deixem les coses clares, les noves generacions pensaran que el que hi donaven eren aprovats fàcils. No, en aquells temps, Valladolid era... de fet, Bilbao, i molts estudiants de Barcelona hi vàrem haver d'anar a acabar la carrera, després que el Degà d'aquells anys fes neteja a la Facultat.

Vaig continuar els estudis a Madrid, a la Càtedra de Rojo i Varela Parache. Tot va combinar molt bé perquè el servei militar em va tocar fer-lo a la Marina, a Madrid. Quan tracto d'explicar per aquests mons el centralitzat que és, o era, el país, sempre explico que a Madrid, a la meua època, hi havia deu vegades més mariners que a Barcelona.

De Madrid vaig saltar a Minnesota, amb en Toni Bosch i en Joaquim Silvestre. Allà vaig cultivar un interès pre-existent per l'economia teòrica.

No crec que ara sigui el moment de parlar d'economia teòrica. Permeteu-me, però, que faci dues reflexions de caire general.

La primera és que en la tasca de la investigació econòmica també hi mana el principi de la divisió del treball. Uns economistes es preocupen de tasques d'importància immediata, altres ens ocupem de qüestions de clarificació intel·lectual més abstractes. Les dues menes d'economistes, i tots els intermedis, hauriem de comunicar-nos més. Si contemplem la història del pensament econòmic veurem que els nostres treballs són ben complementaris. Els teòrics inventem instruments i mètodes d'anàlisi.

* Discurs de Resposta d'Andreu Mas i Colell com a col·legiat de Mèrit al Col·legi d'Economistes de Catalunya. Juny 1989.

Molts d'aquests, com en tot, no van enlloc però d'altres acaben per ser apropiats i ser útils als economistes aplicats. A la macroeconomia moderna, per exemple, hi ha, els darrers anys, molta insistència en temes com la consistència de la política monetària, la reputació dels bancs centrals, i d'altres que han estat pre-figurats a les discussions teòriques de deu anys enrera, molt influïdes per la teoria matemàtica dels jocs.

Els ponts i les cadenes de transmissions entre economistes teòrics i aplicats són llargs i complicats. No s'ha d'insistir en una interacció diària, en una justificació dia a dia. Però no hi ha dubte que en darrer terme serà l'aplicabilitat del treball teòric el que en serà la seva justificació. Però, repeteixo, no li exigiu al teòric que es justifiqui cada dia.

La segona reflexió és que el meu treball teòric, com el de tants d'altres, s'ha basat en el principi metodològic de l'individualisme econòmic. Essent brutalment esquemàtic podríem dir que aquest programa d'investigació preté explicar-ho tot per referència última només a agents individuals que segueixin objectius ben definits. Ni l'empresa, ni l'Estat, ni les classes socials són agents últims. D'això de vegades se'n diu economia neoclàssica. Jo em resisteixo a acceptar aquesta terminologia perquè porta massa equipatge. Pot portar a identificar el punt de vista de l'individualisme metodològic amb el de l'apologista del sistema de mercat. Res no és més allunyat de la veritat. El paradigma individualista va molt més enllà. La teoria de la fallida del mercat n'és ben bé part. I també hi pertany la multitud d'exemples (com el dilema del presoner) generats per la teoria dels jocs on la mà invisible és ben lluny d'aconseguir el millor estat de la societat.

Finalment, com a observació menor, repetiré l'obvi: que el meu treball teòric ha estat molt matemàtic. No demanaré perdó. Estic d'acord amb el dictum de Lluís Santaló, el matemàtic català exiliat que ha fet carrera a l'Argentina, segons el qual com més imprecisa sigui la realitat més precisos han de ser els nostres conceptes si és que volem fer una anàlisi útil (cito de memòria).

De tota manera, no vull definir-me simplement com un economista matemàtic (que, evidentment, ho sóc) perquè aquesta és una definició reduccionista, per la metodologia. De

vegades, però, és una definició convenient. Per exemple, als Estats Units jo tenia el costum que quan algú em preguntava a l'avió «i vostè què fa?» li deia: sóc matemàtic. L'efecte era el desitjat: tornaven a llegir el seu llibret i et deixaven tranquil; no et preguntaven en què haviem d'invertir, què passaria amb el dèficit, què passaria amb el dòlar, etc. Tot això es va acabar el dia que em vaig trobar amb un matemàtic de veritat; a partir d'aleshores he anat molt més en compte.

És ben evident que no he tornat a Catalunya. Vull deixar clar que no hi ha cap raó especial per això; possibilitats de treballar aquí no me n'han faltat. Recordo, per exemple, que l'any 1971, amb motiu del Congrés de la Societat d'Econometria, que va tenir lloc a la Politècnica, tot un grup d'estudiants catalans a Estats Units ens vàrem entrevistar amb els doctors Sardà i Serra Ramoneda i ens van oferir feina a la naixent Autònoma, oportunitat que col·legues com Joaquim Silvestre o Xavier Calsamiglia van acceptar i que jo vaig refusar. Sempre sembla que surt a compte retardar un any la tornada i jo m'he passat quinze anys dient que tornava al cap de dos anys. Al final hom es troba completament establert allà. Com tot economista analític sap, l'optimització a curt termini no necessàriament porta a l'optimització a llarg termini.

No sóc l'únic català allà. En Joaquim Silvestre, per exemple, ha tornat als Estats Units. De fet en algun moment n'hi ha hagut molts. Un compte ràpid donaria vuit o deu professors catalans a universitats americanes. Una vegada, una economista de Northwestern, Nancy Stockey, em va preguntar si tots els economistes espanyols eren catalans. Li vaig haver d'explicar que no era ben bé el cas. Però la seva pregunta reflectia que els que trobava a Estats Units ho eren i és que efectivament va haver-hi una època, fa uns sis o set anys, que hi havia una propensió molt més gran a quedar-se als Estats Units per part dels catalans que dels espanyols que venien de fora de Barcelona. Aquesta tendència afortunadament ha canviat i avui la gent torna, fins i tot alguns dels que ja tenien feines ben establertes allà. Sovint m'he trobat parlant amb un col·lega del MIT, que és francès, sobre el fet que tant ell com jo som molt favorables que tothom torni però no hem seguit el consell

cap dels dos. La clau de l'assumpte és que a la gent cal fer-la tornar quan són joves.

Tampoc m'atreveixo a dir que el que jo hagi pogut contribuir al coneixement econòmic, no ho hagués pogut fer des d'aquí; potser jo no, però es pot fer i la prova és que d'altres, amb esforços i sacrificis sens dubte més grans que els que jo hagi pogut passar (els meus sacrificis han estat pocs), ho han aconseguit i ho estan fent.

L'economia teòrica i acadèmica està tenint un gran ressorgir a Europa. Molts de nosaltres, a Estats Units, comencem a mirar a Europa com a font d'estímul i de noves idees, i això no passa només als països grans, com França o Alemanya, sinó també i de vegades destacadíssimament en els petits com Bèlgica o, i aquest és un cas molt especial, Israel. És una gran satisfacció veure que Espanya, i especialment Catalunya, formen part de manera destacada d'aquest moviment. Avui la tasca dels economistes teòrics catalans compta a Europa.

Es diu de vegades que l'economia teòrica és un article de luxe. Ho accepto, però només en el sentit tècnic i precís que donem els economistes a aquest terme: a saber, que l'elasticitat renda és més gran que u. És cert, el treball teòric requereix un nivell mínim de modernitat. La presència de nivells alts de reflexió científica, inclosa l'economia, és senyal de desenvolupament, de riquesa, i d'un increment del nivell general de sofisticació intel·lectual.

Torno a un punt que ja he tocat i és que els economistes aplicats i teòrics haurien de col·laborar més. En aquest senti ha estat molt esperançador assistir aquest matí a una sessió de treball de cinc hores sobre mercats financers, que ha tingut lloc en el nou Institut d'Anàlisi Econòmica de l'Autònoma i del CSIC i que ha organitzat el professor Calsamiglia. Ha estat esperançador perquè ha reunit un gran grup d'economistes, alguns amb responsabilitats en els sectors financers, d'altres eren acadèmics i entre aquests n'hi havia des de la banda més teòrica a la banda més aplicada. I és que precisament el tema de l'economia financera és un d'aquells on pot ser més fructífera la col·laboració perquè, de vegades, no sempre, és clar que la reflexió teòrica en el camp financer ha anat per davant de la realitat. Els economistes teòrics són relativament bons a l'hora d'empescar-se nous instruments financers. Recordo

un article de diari de Xavier Freixas i d'Alfonso Novales, on suggerien que la millor manera d'assignar les entrades pels partits finals de la Copa Europea de Futbol no és el sistema de cues sinó el sistema d'opcions (a vendre a principi d'any). Una idea ben evident per un teòric.

En fi, i com a darrera reflexió sobre aquest tema, només assenyalaré que en la tasca, ben difícil però ben estimulante, de mantenir Barcelona com a plaça financera, els esforços de tots els economistes, des dels aplicats als més teòrics, pot ser ben útil.

Acabaré constatant que el Col·legi d'Economistes també té el seu aspecte acadèmic en la *Revista Econòmica de Catalunya*. Voldria felicitar al Col·legi per aquesta iniciativa i també, per què no dir-ho, per haver tingut la valentia i persistència de fer-la íntegrament en català. Això de vegades té els seus problemes, potser no la llegiran tant a Madrid. Però si és bona ja la llegiran (llegir en català és trivial). De vegades té els seus avantatges, com a anècdota hi ha la d'aquell grup d'economistes que varen fer una investigació sobre imposició, els drets de publicació de la qual en castellà es reservava una institució oficial. Com que aquesta no tenia gaire pressa a publicar-la, els autors la van treure en català, a la *Revista Econòmica de Catalunya*. Entre els autors, sense violar els termes contractuals, hi havia un grup de l'Autònoma, un economista mexicà, Jaime Serra (que és avui dia Ministre de Comerç a Mèxic i que és nét de Jaume Serra i Hünter) i un economista americà molt amic meu, Tim Kehoe, que estava molt ufanós d'haver publicat un article en català abans que jo. Li vaig fer constar que una vegada n'havia publicat un a *Nous Horitzons*. Però jo crec que encara considera que m'ha passat la mà per la cara en aquest respecte.

Bé, cal que acabi. Us dono una altra vegada les gràcies. Accepto, molt honrat, el nomenament que m'heu fet i l'accepto com a gest simbòlic pel que representa, pel reconeixement per part nostra que el tipus d'economia acadèmica que jo, i d'altres a Catalunya, practiquem, te la seva a dir en la gran tasca en què tots els economistes estem implicats: la d'ajudar al creixement eficient i a la distribució justa del producte econòmic.

Moltes gràcies.